Aki a vÃ©gÃ©n nevet - Csata a La Plata torkolatnÃ¡l

HozzÃ¡adta: Imi
2005. februÃ¡r 27. VasÃ�árnap 11:05
UtolsÃ³ frissitÃ©s 2007. szeptember 11. Kedd 09:10

KÃ¼ldÃ¶k egy kis Ã-rÃ¡st a Graf Spee-rÅ‘l a tÃ¶rtÃ©nelem rovat szÃ¡mÃ¡ra, nem rÃ©g volt a csata, ill. a hajÃ³ elsÃ¼llyedÃ©sÃ©vfordulÃ³ja.

December 13. szerdÃ¡ra esett. A hajnali derengÃ©s szÃ©p idÅ‘t jÃ³solt, a tenger csendes volt, gyenge dÃ©lkeleti szÃ©l fÃºjt. A cirkÃ¡lÃ³k, elÃ¶l az Ajax, mÃ¶gÃ¶tte az Achilles Ã©s az Exeter, 14 csomÃ³s sebessÃ©ggel haladtak egymÃ¡s mÃ¶gÃ¶tt, Ã©s semmi sem utalt arra, hogy olyan tengeri drÃ¡ma kÃ©szÃ¼l, amely csakhamar lekÃ¶ti az egÃ©sz vilÃ¡g figyelmÃ©t. Ezalatt a nÃ©met zsebcsatahajÃ³ nem talÃ¡lt zsÃ¡kmÃ¡nyra.

EzÃ©rt kissÃ© elfordult Ã©s most dÃ©lkeleti irÃ¡nyban haladt. Langsdorff nem sejtette, hogy egyenesen a brit cirkÃ¡lÃ³k felÃ© t Reggel hat Ã³rakor a megfigyelÅ‘helyen Ã¡llÃ³ Å‘rszem a lÃ¡thatÃ¡ron, 12 mÃ©rfÃ¶ldnyire, hajÃ³Ã¡rbocot vett Ã©szre. A vezÃ©nylÅ‘hÃ-don felberregett a telefon, s a tengerÃ©sz tÃ¡jÃ©koztatta a kapitÃ¡nyt felfedezÃ©sÃ©rÅ‘l.Langsdorff belenÃ©zett tÃ¡vcsÅ‘be Ã©s felismerte, hogy nem egy, hanem hÃ¡rom hajÃ³ kÃ¶zeledik. NÃ©hÃ¡ny perccel kÃ©sÅ‘bb megÃ¡llapÃ-totta, hog hadihajÃ³k. Nem lehetett kÃ©tsÃ©ges, hogy ellensÃ©ges hajÃ³k.

Eleinte Ãºgy lÃ¡tszott, hogy a tÃ¡voli kÃ¶telÃ©ket egy cirkÃ¡lÃ³ Ã©s kÃ©t rombolÃ³ alkotja. Ã‰s ekkor Langsdorff vÃ©gzetes hib kÃ¶vetett el. Azt hitte, hogy az ellensÃ©ges hadihajÃ³k egy DÃ©l-AmerikÃ¡bÃ³l EurÃ³pa felÃ© tartÃ³ konvojt kÃ-sÃ©rnek. LenyÅ±gÃ¶zte a gazdag zsÃ¡kmÃ¡ny Ã¡brÃ¡ndkÃ©pe, hiszen a Graf Spee lÃ¶vegei szÃ¡mÃ¡ra egy cirkÃ¡lÃ³ Ã©s kÃ©t rombolÃ³ jelenthetett komoly akadÃ¡lyt.Gyors tanÃ¡cskozÃ¡sra hÃ-vta Kay sorhajÃ³hadnagyot, az elsÅ‘ tisztet, Wattenberg navigÃ¡ciÃ³s tisztet Ã©s az egyik tÃ¼zÃ©rtisztet. MÃ©giscsak habozott kissÃ©.

KerÃ¼ljÃ¼k el az Ã©rintkezÃ©st, talÃ¡n mÃ©g nem tudnak rÃ³lunk

-javasolta Kay s emlÃ©keztetett arra a berlini utasÃ-tÃ¡sra, ami hatÃ¡rozottan Ã³vta a Graf Speet a kockÃ¡zatos akciÃ³ktÃ³l.Langsdorff azonban mÃ¡r hatÃ¡rozott, s a parancsnok szava dÃ¶ntÃ¶tt. A gyengÃ©n vÃ©delmezett konvoj lÃ¡tomÃ¡s gyÅ‘zÃ¶tt a jÃ³zan megfontolÃ¡s felett. A hajÃ³ hangszÃ³rÃ³iban nyomban felhangzott a kapitÃ¡ny parancsa:

HarcÃ¡llÃ¡sokba!

Egy pillanat alatt Ã©lÃ©nk mozgÃ¡s tÃ¡madt az egÃ©sz hajÃ³n. Az emberek siettek elfoglalni helyÃ¼ket a lÃ¶vegeknÃ©l, az irÃ¡nyzÃ©koknÃ¡l, a lÅ‘szerraktÃ¡rakban, ahogyan azt a hosszÃº hÃ³napok alatt szÃ¡mtalanszor begyakoroltÃ¡k. Csattogva zÃ¡rÃ³dtak be a hajÃ³ tÃ¶rzsÃ©ben a vÃ-zbiztos rekeszfalak, a tisztek kiprÃ³bÃ¡ltÃ¡k a jelzÅ‘berendezÃ©seket Ã©s a hÃ-rkÃ¶zlÃ vezetÃ©keket. A brit cirkÃ¡lÃ³k hat Ã³ra tizennÃ©gy perckor Ã©szleltÃ©k a zsebcsatahajÃ³t. Harwood sorhajÃ³kapitÃ¡ny elÃ©ge lehetett: szÃ¡mÃ-tÃ¡sa bevÃ¡lt, a kalÃ³zhajÃ³ pontosan ott bukkant fel, ahol vÃ¡rtÃ¡k. Mind a hÃ¡rom brit hajÃ³n megszÃ³laltak a szirÃ©nÃ¡k, s a cirkÃ¡lÃ³k perceken belÃ¼l harci kÃ©szÃ¼ltsÃ©gben Ã¡lltak. MindnyÃ¡jan tudtÃ¡k, hogy Ã©lethalÃ¡lharc vÃ¡r Ã©s noha mÃ¡r hetek Ã³ta vÃ¡rtak erre az alkalomra, a GrÃ¡f Spee lassan fordulÃ³ lÃ¶vegtornyainak lÃ¡tvÃ¡nya semmi jÃ³val sem biztatott.

Az Exeter nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³ nagy fordulatot tett nyugati irÃ¡nyba azzal a szÃ¡ndÃ©kkal, hogy balra kerÃ¼ljÃ¶n a nÃ©met hajÃ³tÃ Az Ajax Ã©s s Achilles Ã©szakkeletre tartott, hogy majd jobbrÃ³l tÃ¡madjon. . cirkÃ¡lÃ³k igyekeztek minÃ©l elÅ‘bb elÃ©rni a maximÃ¡lis sebessÃ©get, manÅ‘vernek, amelynek sorÃ¡n az Exeter a Graf Spee-tÅ‘l balra, az Ajax Ã©s az Achilles pedig jobbra foglalt Ã¡llÃ¡st, arra kellett kÃ©sztetnie az ellenfelet, hogy vagy megossza tÅ±zerejÃ©t, vagy pedig egyik oldalÃ¡t fedezetlenÃ¼l hagyja. Langsdorff kapitÃ¡ny nyugtalanul figyelte ezt a manÅ‘vert. A helyzet egyÃ¡ltalÃ¡ban nem Ãºgy alakult, ahogyan feltÃ©telezte.

MindenekelÅ‘tt felismerte, hogy hÃ¡rom ellensÃ©ges cirkÃ¡lÃ³val kerÃ¼lt szembe, mi tÃ¶bb, a cirkÃ¡lÃ³k kÃ©szek felvenni a

harcot. ElÅ‘nyÃ¶s taktikai helyzetÃ¼k parancsnokaik eltÃ¶kÃ©ltsÃ©gÃ©rÅ‘l Ã©s tapasztaltsÃ¡gÃ¡rÃ³l tanÃºskodott. Kay bizonyo elÃ©gtÃ©tellel figyelte parancsnokÃ¡nak gondterhelt arcÃ¡t.

Ha nem hallgatott a tanÃ¡csra, csinÃ¡ljon, amit tud!

- ezt Ã¡rulta el a tekintete. Langsdorff megsejtette, mit gondol Kay, odafordult hozzÃ¡ s mintegy magyarÃ¡zatkÃ©nt mondta:"Nem volt mit tenni, gyorsabbak nÃ¡lunk, s ha nem vennÃ©nk fel a harcot, akkor is a nyomunkban maradnÃ¡nak, s addig adnÃ¡nak jelentÃ©seket a mozdulatainkrÃ³l, amÃ-g ide nem Ã©rne a fÃ©l brit hadiflotta.

Kay nem vÃ¡laszolt, de Langsdorff nem is vÃ¡rt feleletet. 6 Ã³ra 18 perckor tÅ±zparancsot adott. A 280 mm-es lÃ¶vegek torkolata kÃ©t irÃ¡nyba fordult; a zsebcsatahajÃ³ egyik fÅ‘ lÃ¶vegtornya az Exetert vette cÃ©lba, a mÃ¡sik az Ajaxot Ã©s az Achillest.A Graf Speet megrÃ¡zkÃ³dtatta az elsÅ‘ Ã¶sztÅ±z, s az Exeter kÃ¶zelÃ©ben magasra szÃ¶kÃ¶tt a tenger. KÃ©t perc mÃºlva az Exeter kÃ©t elÃ¼lsÅ‘ lÃ¶vege vÃ¡laszolt, s hamarosan csatlakozott a kÃ©t hÃ¡tsÃ³ lÃ¶veg is. Az elsÅ‘ Ã¶sztÅ±z elkerÃ¼lte a nÃ¡ci csatahajÃ³t, de a harmadik mÃ¡r cÃ©lba talÃ¡lt.

Langsdorff felismerte, hogy a nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³ az elsÅ‘ szÃ¡mÃº ellensÃ©g, azt kell harckÃ©ptelennÃ© tennie, amÃ-g nem kÃ© Pontosabban, mielÅ‘tt a gyorsan kÃ¶zeledÅ‘ mÃ¡sik kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ olyan tÃ¡volsÃ¡gra Ã©r, ahonnan eredmÃ©nyesen tÃ¼zelhe EzÃ©rt parancsot adott, hogy valamennyi nehÃ©zlÃ¶vege az Exetert vegye cÃ©lba. A nÃ©met hajÃ³tÃ¼zÃ©rek hamarosan megmutattÃ¡k, hogy jÃ³l Ã©rtik mestersÃ©gÃ¼ket. A belÃ¶vÃ©shez a zsebcsatahajÃ³nak kÃ©t Ã¶sztÅ±zre volt szÃ¼ksÃ©ge. harmadik mÃ¡r telibe talÃ¡lt. EttÅ‘l a pillanattÃ³l kezdve egyik csapÃ¡s a mÃ¡sik utÃ¡n Ã©rte a brit nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³t.

A grÃ¡nÃ¡tszilÃ¡nkok halÃ¡lra sebeztÃ©k a fedÃ©lzeti lÃ¶vegek Ã©s a torpedÃ³vetÅ‘k kiszolgÃ¡lÃ³ szemÃ©lyzetÃ©t. AztÃ¡n telit Ã©rte a "B" lÃ¶vegtornyot, amely harckÃ©ptelennÃ© vÃ¡lt. Egy mÃ¡sik grÃ¡nÃ¡t kÃ¶zvetlenÃ¼l a vezÃ©nylÅ‘hÃ-d mellett csapo megÃ¶lt vagy megsebesÃ-tett majdnem mindenkit, aki a kÃ¶zelben tartÃ³zkodott. KÃ©t tiszt, aki a robbanÃ¡s pillanatÃ¡ban Bell kapitÃ¡ny mellett Ã¡llt, a helyszÃ-nen meghalt, maga a kapitÃ¡ny megÃºszta kisebb sÃ©rÃ¼lÃ©sekkel. Ugyanakkor megszakadt az Ã¶sszekÃ¶ttetÃ©s a vezÃ©nylÅ‘hÃ-d Ã©s a kormÃ¡nyhÃ¡z kÃ¶zÃ¶tt, vagyis ettÅ‘l a pillanattÃ³l kezdve a hajÃ³ gyakorlatilag irÃ¡nyÃ-tÃ¡s nÃ©lkÃ¼l maradt, s kezdett elfordulni jobbra, egyenesen a GrÃ¡f Spee felÃ©.

SzerencsÃ©re az ellenÅ‘rzÅ‘ vezÃ©nylÅ‘Ã¡llÃ¡snÃ¡l tartÃ³zkodÃ³ tiszt tÃ¼stÃ©nt felfogta, mi tÃ¶rtÃ©nt, s igyekezett Ã¡tvenni a l irÃ¡nyÃ-tÃ¡sÃ¡t. Kritikus pillanat kÃ¶vetkezett, amikor a hajÃ³ elfordulÃ¡sÃ¡nÃ¡l Ãºgy tÅ±nt, hogy a dÃ¶ntÅ‘ pillanatban a kÃ©t hÃ lÃ¶veget nem lehet rÃ¡irÃ¡nyÃ-tani a cÃ©lra. A helyzetet hatÃ¡rozottan Ã©s bÃ¡tran oldotta meg egy fiatal tiszt, aki a torpedÃ³vetÅ‘knÃ©l teljesÃ-tett szolgÃ¡latot. Mihelyt felismerte, hogy a hajÃ³t nem tudjÃ¡k irÃ¡nyÃ-tani a vezÃ©nylÅ‘hÃ-drÃ³l, sa felelÅ‘ssÃ©gÃ©re parancsot adott a kormÃ¡nyhÃ¡znak az irÃ¡ny mÃ³dosÃ-tÃ¡sÃ¡ra.

EkÃ¶zben Bell, az Exeter parancsnoka, megprÃ³bÃ¡lt Ã¡tjutni a hÃ¡tsÃ³ vezÃ©nylÅ‘Ã¡llÃ¡sba, hogy innen irÃ¡nyÃ-tsa hajÃ³jÃ¡t. Amikor Ã¡tkÃ¡szÃ¡lÃ³dott a gÃ¶rbÃ¼lt acÃ©llemezek Ã©s leszakadt hajÃ³szerkezeti rÃ©szek tÃ¶mkelegÃ©n, rÃ¡jÃ¶tt, hogy enn vezÃ©nylÅ‘helynek is megszakadt a kapcsolata a hajÃ³ fontosabb harcÃ¡llÃ¡spontjaival. Parancsait ezÃ©rt futÃ¡rlÃ¡ncon adta tovÃ¡bb, emberei a sajÃ¡t Ã©s az ellensÃ©ges lÃ¶vegek sÃºlyos tÃ¼zÃ©ben valÃ³ban csodÃ¡latra mÃ©ltÃ³ bÃ¡torsÃ¡got tanÃºsÃ-tottak. A brit cirkÃ¡lÃ³ Ã-gy akaratlanul is visszatÃ©rt a hÃ-rkÃ¶zvetÃ-tÃ©snek ahhoz a mÃ³djÃ¡hoz, amit a rÃ©gi idÅ‘k hadihajÃ³in alkalmaztak. Ã-gy segÃ-tett magÃ¡n Bell kapitÃ¡ny egÃ©szen az akciÃ³ befejezÃ©sÃ©ig.Az admiralitÃ¡s szÃ¡raz, hivatalos jelentÃ©se kÃ©sÅ‘bb leszÃ¶gezte:

Nehezen Ã-rhatÃ³k le azok a nehÃ©zsÃ©gek, amiket a hajÃ³ ilyen irÃ¡nyÃ-tÃ¡si mÃ³dja jelentett a kÃ¶nyÃ¶rtelen harc kÃ¶zepe amikor a legÃ©nysÃ©g mind a sajÃ¡t, mind az ellensÃ©g sÃºlyos tÃ¼zÃ©nek volt kitÃ©ve.

Az Exeter elÃ¼lsÅ‘ rÃ©szÃ©t mÃ©g kÃ©t talÃ¡lat Ã©rte, s az ellensÃ©g grÃ¡nÃ¡tjai szÃ¡mos helyen felszakÃ-ottÃ¡k a felÃ©pÃ-tmÃ©nyfedÃ©lzetet is. De vÃ©gÃ¼l a brit nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³ tÃ¼zÃ©reinek is sikerÃ¼lt visszavÃ¡gniuk. A hÃ¡tsÃ³ lÃ¶ve Ã¶sztÃ¼ze eltalÃ¡lta a GrÃ¡f Speet, szÃ©tvetette a hajÃ³konyhÃ¡t, az Ã©lelmiszerraktÃ¡rt, tÃ¶nkretette a vÃ-zvezetÃ©k-hÃ¡lÃ³zatot.EkÃ¶zben az Ajaxnak Ã©s az Achillesnek sikerÃ¼lt kedvezÅ‘ tÃ¼zelÅ‘Ã¡llÃ¡st elfoglalnia, lÃ¶vegeik kezdettÅ‘l fogva igen pontosan lÅ‘ttek, Ã©rzÃ©keny kÃ¡rokat okozva a nÃ¡ci zsebcsatahajÃ³nak. Ez arra kÃ©nyszerÃ-tette Langsdorffot, hogy a nehÃ©zlÃ¶vegek tÃ¼zet ismÃ©t Ãºgy ossza meg, hogy az egyik lÃ¶vegtorony az Ajaxra Ã©s Achillesre Ã¶sszpontosÃ-tsa tÃ¼z ezÃ¡ltal persze a sÃºlyos helyzetbe kerÃ¼lt Exeter helyzete lÃ©nyegesen kÃ¶nnyebb lett.

A GrÃ¡f Spee kÃ¶zepes Å±rmÃ©retÅ± lÃ¶vegeinek tÃ¼ze is az Ajaxra Ã©s az Achillesre irÃ¡nyult, de a grÃ¡nÃ¡tok tÃ¶bbnyire a cirkÃ¡lÃ³ kÃ¶rÃ¼l csapÃ³dtak a tengerbe.6 Ã³ra 32 perckor az Exeter mintegy Ã¶t mÃ©rfÃ¶ldnyirÃ¡l megprÃ³bÃ¡lta jobb oldali torpedÃ³ival cÃ©lba venni az ellensÃ©get. Mivel ennek a tÃ¡volsÃ¡gnak a megtÃ©telÃ©hez a torpedÃ³knak kÃ¶rÃ¼lbelÃ¼l tÃ-z

percre volt szÃ¼ksÃ©gÃ¼k, a zsebcsatahajÃ³ orra elÃ© irÃ¡nyoztÃ¡k Å‘ket, arra a helyre, ahol a hajÃ³nak becslÃ©sÃ¼k szerint tÃ-z perc mÃºlva kellett lennie.

BalszerencsÃ©re Ã©ppen abban a pillanatban, amikor a torpedÃ³k elhagytÃ¡k a torpedÃ³vetÅ‘ csÃ¶vet, a GrÃ¡f Spee vÃ¡ratlanu 150 fokos fordulatot tett, Ã-gy a halÃ¡lt hozÃ³ "ezÃ¼st cÃ¡pÃ¡k" nem talÃ¡ltak cÃ©lba. EkÃ¶zben a kÃ©t kÃ¶nnyÅ±cirkÃ¡lÃ³ jelentÅ‘sen nÃ¶velte sebessÃ©gÃ©t, s most mÃ¡r elÃ©rtÃ©k a 28 csomÃ³t. A fÅ±tÅ‘k Ã©s a gÃ©pÃ©szek csodÃ¡latra mÃ©ltÃ³a mivel hÃºsz perccel korÃ¡bban, a csata kezdetÃ©n, mÃ©g csak 14 csomÃ³val haladtak, s rendes kÃ¶rÃ¼lmÃ©nyek kÃ¶zÃ¶tt m kÃ©t Ã³ra kell ahhoz, hogy a sebessÃ©get ilyen mÃ©rtÃ©kben fokozzÃ¡k. A hajtÃ³mÅ±vek remegtek a nagy erÅ‘feszÃ-tÃ©stÅ‘l, sebessÃ©gmutatÃ³ mÃ©g mindig emelkedett.

A kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ a heves Ã¡gyÃºtÅ±zben a Graf SpeetÅ‘l jobbra manÅ‘verezett, s lÃ¶vegeik egyik grÃ¡nÃ¡tot a mÃ¡sik utÃ¡n szÃ³ az ellensÃ©gre. A Graf Spee tÃ¶rzse kÃ¶zvetlenÃ¼l a vÃ-zvonal felett talÃ¡latot kapott, nÃ©hÃ¡ny kÃ¶nnyÅ±lÃ¶vege harckÃ©p lett, s a pusztÃ-tÃ¡s, amit a felrobbant lÃ¶vedÃ©kek a hajÃ³ belsejÃ©ben okoztak, sok munkÃ¡t adott a mentÅ‘osztagnak. Langsdorff sÃºlyos Ã¡rat fizetett azÃ©rt a kÃ¶nnyelmÅ±sÃ©gÃ©Ã©rt, hogy mÃ³dot adott a kÃ©t kÃ¶nnyÅ±cirkÃ¡lÃ³nak a megkÃ¶zelÃ-tÃ©sre. 6 Ã³ra 37 perckor az Ajax katapultja felrÃ¶ppentett egy hidroplÃ¡nt.

A gÃ©p alig tudott felszÃ¡llni. A kÃ¶zeli hÃ¡tsÃ³ lÃ¶vegtorony tÃ¼zelÃ©se kÃ¶vetkeztÃ©ben a repÃ¼lÅ‘gÃ©p Ã¡llandÃ³an kibille egyensÃºlyi helyzetÃ©bÅ‘l, ezÃ©rt csak akkor emelkedett a levegÅ‘be, amikor a rÃ¡zkÃ³dÃ¡s nÃ©hÃ¡ny mÃ¡sodpercig szÃ¼net repÃ¼lÅ‘gÃ©p feladata az volt, hogy tÃ¡jÃ©koztassa Harwood sorhajÃ³kapitÃ¡nyt, milyen kÃ¡rokat szenvedett a Graf Spee, mi a helyzet az Exeteren, s mennyire pontos a sajÃ¡t tÃ¼zÃ¼k.6 Ã³ra 38 perckor az Exeter nagy Ã-vben megfordult s megprÃ³bÃ¡lta bal oldali torpedÃ³ival eltalÃ¡lni az ellensÃ©get.

MielÅ‘tt befejezte volna a manÅ‘vert, mennydÃ¶rgÃ©sszerÅ± robajjal kÃ©t 280 mm-es grÃ¡nÃ¡t hullott a nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³ra. EgyikÃ¼k Ã¼zemkÃ©ptelennÃ© tette az elÃ¼lsÅ‘ lÃ¶vegtornyot, a mÃ¡sik Ã¡ttÃ¶rte a hajÃ³ tÃ¶rzsÃ©t s heves tÃ¼zet okozott a fedÃ©lkÃ¶zben. A magasan kÃ¶rÃ¶zÅ‘ hidroplÃ¡n pilÃ³tÃ¡ja pontosan lÃ¡tott mindent. KÃ¶zÃ¶lte Harwooddal, hogy a hajÃ³t fÃ¼stfelhÅ‘ borÃ-tja. NÃ©hÃ¡ny pillanatig rosszabbat sejtettek a mÃ¡sik kÃ©t brit hajÃ³n. Nem jelenti-e ez a bÃ¡tor nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³nak Ã©s legÃ©nysÃ©gÃ©nek a vÃ©gÃ©t? SzerencsÃ©re nÃ©hÃ¡ny perc mÃºlva az Exeter elÅ‘bukkant a fÃ¼st sÃºlyos Ã¡llapotban. HÃ¡rom lÃ¶vegtornya kÃ¶zÃ¼l kettÅ‘ harckÃ©ptelennÃ© vÃ¡lt, s csak a megmaradt kÃ©t hÃ¡tsÃ³ lÃ¶veg fo a tÃ¼zelÃ©st. A hajÃ³ba rengeteg vÃ-z Ã¶mlÃ¶tt, a fedÃ©lkÃ¶zben tÅ±z tombolt.

A nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³ mÃ©gsem adta fel a harcot, s noha a hajÃ³ orra a vÃ-zbe merÃ¼lt Ã©s a hajÃ³test hÃ©t foknyira megdÅ‘lt, k lÃ¶vege tovÃ¡bb tÃ¼zelt. Minthogy az egyik nÃ©met lÃ¶vedÃ©k megsemmisÃ-tette a hajÃ³ pÃ¶rgettyÅ±s tÃ¡jolÃ³jÃ¡t is, Bell kapitÃ¡ny olyan kis irÃ¡nytÅ±vel volt kÃ©nytelen dolgozni, amilyent a hajÃ³tÃ¶rÃ¶ttek hasznÃ¡lnak a mentÅ‘csÃ³nakban. 6 Ã³ra 40 perckor egy nehÃ©zgrÃ¡nÃ¡t robbant kÃ¶zvetlenÃ¼l az Achilles oldalÃ¡nÃ¡l. RÃ¶vid idÅ‘re teljesen lehetetlennÃ© vÃ¡lt a tÃ¼zelÃ©s, mivel a robbanÃ¡s a lÃ¶vegtornyok mÅ±kÃ¶dÃ©sÃ©t koordinÃ¡lÃ³ harcÃ¡llÃ¡spont egÃ©sz szemÃ©lyzetÃ©t megÃ¶ megsebesÃ-tette. AmÃ-g az elesettek Ã©s a sÃºlyos sebesÃ¼ltek helyÃ©t a tartalÃ©kok elfoglaltÃ¡k, egy kisegÃ-tÅ‘ parancsnok harcÃ¡llÃ¡spont vette Ã¡t az irÃ¡nyÃ-tÃ¡st s a hajÃ³ teljes erÅ‘vel, folytatta a kÃ¼zdelmet. Az Ã¶nfelÃ¡ldozÃ¡s Ã©s bÃ¡torsÃ¡g, ar az Exeter legÃ©nysÃ©ge a sÃºlyos csapÃ¡sok ellenÃ©re tanÃºsÃ-tott, nem volt hiÃ¡bavalÃ³.

A nÃ©met zsebcsatahajÃ³ legÃ©nysÃ©gÃ©nek szÃ¡mos tagja harckÃ©ptelen lett, fontos berendezÃ©sei sÃºlyos kÃ¡rokat szenvedtek.6 Ã³ra 45 perckor Langsdorff kapitÃ¡ny elrendelte, hogy a Graf Speet vonjÃ¡k be mestersÃ©ges fÃ¼stfelhÅ‘vel, s a hajÃ³ forduljon nyugatnak. A nÃ©metet megdÃ¶bbentette a sokkal gyengÃ©bb cirkÃ¡lÃ³k harciassÃ¡ga Ã©s bÃ¡torsÃ¡ga, ezÃ© fÃ©lbe akarta szakÃ-tani a harcot Ã©s kedvezÅ‘bb pozÃ-ciÃ³t elfoglalni, hogy azutÃ¡n a dÃ¶ntÅ‘ siker remÃ©nyÃ©vel tÃ¡madhasson.Harwood sorhajÃ³kapitÃ¡ny azonban nem hagyta Å‘t lÃ©legzethez jutni.

Az Ajax Ã©s az Achilles, melyeknek a sebessÃ©ge most mÃ¡r 31 csomÃ³ra nÅ‘tt, kÃ¶zelebb lavÃ-rozott az ellensÃ©ghez Ã©s behatolt a mestersÃ©ges fÃ¼stfelhÅ‘be. Ã•ttÃ¶rtek rajta, Ã©s angol szÃ-vÃ³ssÃ¡ggal folytattÃ¡k a harcot. A 152 mm-es brit lÃ¶vegek elsÅ‘ Ã¶sszetÃ¼ze most eltalÃ¡lta a GrÃ¡f Spee lÃ¶vegtornyÃ¡t s megÃ¶lte egÃ©sz kezelÅ‘szemÃ©lyzetÃ©t. Harwood kÃ¶nnyÅ±cirkÃ¡lÃ³ja most annyira kÃ¶zel kerÃ¼lt az ellensÃ©ghez, hogy a nÃ¡cik 280 mm-es lÃ¶vegeinek fÃ¶lÃ©nye mÃ¡r alig Ã©rvÃ©nyesÃ¼lt. A nehÃ©zgrÃ¡nÃ¡tok Ã¡trepÃ¼ltek a kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ felett Ã©s messze mÃ¶gÃ¶ttÃ¼k csapÃ³dtak be a tengerl 16 perckor Ãºgy lÃ¡tszott, hogy a Graf Spee hirtelen irÃ¡nyvÃ¡ltoztatÃ¡s utÃ¡n egyenesen a sÃºlyosan sÃ©rÃ¼lt Exeternek. tart, hogy megadja neki a kegyelemdÃ¶fÃ©st.

Amint az Ajaxon Ã©s az Achillesen felismertÃ©k az ellensÃ©g szÃ¡ndÃ©kÃ¡t, a kÃ©t hajÃ³ bÃ¡tran kÃ¶zeledni kezdett a GrÃ¡f Speehez, s arra kÃ©nyszerÃ-tette, hogy minden erejÃ©vel vÃ©dekezzen. 7 Ã³ra 24 perckor az Ajax nÃ©gy Ã©s fÃ©l mÃ©rfÃ¶l tÃ¡volsÃ¡grÃ³l kÃ©t torpedÃ³t lÅ‘tt ki. A nÃ©met Å‘rszemek azonban idÅ‘ben felfigyeltek erre, a Graf Spee Ã©les Ã-vben elfordul Ã-gy a torpedÃ³k nÃ©hÃ¡ny tucat yardnyira Ãºsztak el a nÃ©met pÃ¡ncÃ©loshajÃ³ tatja mÃ¶gÃ¶tt.Egy perc mÃºlva sÃºlyos talÃ¡ Ã©rte az Ajaxot. Egy 280 mm-es grÃ¡nÃ¡t Ã¼zemkÃ©ptelennÃ© tette az "X" lÃ¶vegtornyot, s a robbanÃ¡s okozta rÃ¡zkÃ³dÃ¡s megrongÃ¡lta a mÃ¡sik, az "Y" lÃ¶vegtorony irÃ¡nyÃ-tÃ³ mechanizmusÃ¡t. Ã-gy egyetlen balszerencsÃ©s talÃ¡lat kÃ¶vetkeztÃ©l az Ajax tÅ±zereje felÃ©re csÃ¶kkent.

Az Ã¡dÃ¡z kÃ¼zdelem egÃ©sz sÃºlya most a megmaradt elÃ¼lsÅ‘ kÃ©t lÃ¶vegtoronyra nehezedett.MikÃ¶zben a levegÅ‘t

szakadatlanul robbanÃ¡sok remegtettÃ©k meg, Ã©s mindkÃ©t fÃ©l egyre makacsabbul igyekezett a maga javÃ¡ra eldÃ¶nteni a pÃ¡rviadalt, az Exeter kezdett lemaradni. A sÃºlyosan megsÃ©rÃ¼lt orr rÃ©sz miatt Bell kapitÃ¡ny kÃ©nytelen volt csÃ¶kkenten hajÃ³ sebessÃ©gÃ©t, de kÃ©t megmaradt lÃ¶vegÃ©vel mÃ©gis addig tÃ¼zelt, amÃ-g a behatolÃ³ vÃ-z el nem Ã¡rasztotta a lÃ¶vegtornyot. Ekkor a nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³ vÃ©gleg harckÃ©ptelen lett, s a hajÃ³ kÃ¶rÃ¼lbelÃ¼l 7 Ã³ra 30 perckor nehÃ©zkesen dÃ©lkeleti irÃ¡nyba fordult, hogy lassan elhajÃ³zzÃ©k a Falkland-szigetek felÃ©.

A legÃ©nysÃ©g nyomban hozzÃ¡fogott a mentÃ©si munkÃ¡latokhoz s a legszÃ¼ksÃ©gesebb javÃ-tÃ¡sokon dolgozott, hogy a hajÃ³ egyÃ¡ltalÃ¡ban a vÃ-z szÃ-nÃ©n maradjon. A nehÃ©zcirkÃ¡lÃ³t 40-50 talÃ¡lat Ã©rte, ezek kÃ¶zÃ¼l szÃ¡mosat hÃ¡romszor sÃºlyosabb grÃ¡nÃ¡tok okoztak, mint amilyeneket Å‘ maga lÅ‘hetett ki.A hajÃ³n hatvanegyen haltak hÅ‘si halÃ¡lt, tÃ¶bb tucat volt a sÃºlyosan sebesÃ¼lt. A legÃ©nysÃ©g tÃ¶bbi tagja, sokan sebtÃ©ben bekÃ¶tÃ¶zÃ¶tt Ã©s mÃ©g vÃ©rzÅ‘ sebekkel, nekilÃ¡tott emberfeletti munkÃ¡nak, hogy a szÃ¡mos helyen Ã©gÅ‘, nehezen irÃ¡nyÃ-thatÃ³ Ã©s lÃ¶vedÃ©kekkel Ã¡tlyuggatott hajÃ³t a vÃ-felszÃ-nÃ©n tartsa. Langsdorff most a tÃ¼zet a kÃ©t kÃ¶nnyÅ±cirkÃ¡lÃ³ra Ã¶sszpontosÃ-totta. NehÃ©z lÃ¶vegeinek nagyobb lÅ‘tÃ¡volbÃ³l Ã©rkezÅ‘ halÃ¡los acÃ©lzuhatagÃ¡t a kÃ©t kisebb hajÃ³ nem sokÃ¡ig Ã¡llhatta. Harwood ezÃ©rt elrendelte, hogy a cirkÃ¡lÃ³ mestersÃ©ges fÃ¼stfelhÅ‘ vÃ©delmÃ©ben tÃ¡volodjon el.

A kÃ©t hajÃ³ semmikÃ©ppen sem juthatott az Exeter sorsÃ¡ra. VilÃ¡gos volt, hogy egymaga nem bÃ-r a zsebcsatahajÃ³val, Ã©s most addig kell Å‘t szemmel tartania, amÃ-g erÅ‘sÃ-tÃ©st nem kap. Abban a percben, amikor a kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ tÃ¡volodni kezdett Graf SpeetÅ‘l, egy nehÃ©zgrÃ¡nÃ¡t eltalÃ¡lta az Ajax fÅ‘Ã¡rbocÃ¡t Ã©s elszakÃ-totta a rÃ¡diÃ³adÃ³ antennÃ¡jÃ¡t. Ez a lÃ¶vÃ©s z brit cirkÃ¡lÃ³k Ã©s a nÃ¡ci zsebcsatahajÃ³ drÃ¡mai Ã¶sszecsapÃ¡sÃ¡nak elsÅ‘ felvonÃ¡sÃ¡t. Az ideiglenes nyugalom elsÅ‘ perceiben Harwood jelentÃ©st kÃ©rt a lÅ‘szerkÃ©szletrÅ‘l, s megÃ¡llapÃ-totta, hogy a szakadatlan tÃ¼zelÃ©s sorÃ¡n annyi lÅ‘s hasznÃ¡ltak fel, hogy ha akÃ¡rcsak egÃ©szen rÃ¶vid ideig hasonlÃ³ intenzitÃ¡ssal folytatnÃ¡k a harcot, a kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ lÅ‘szerraktÃ¡rai hamarosan kiÃ¼rÃ¼lnÃ©nek. EzÃ©rt Ãºgy hatÃ¡rozott, hogy sÃ¶tÃ©tedÃ©sig kÃ¶veti az ellensÃ©get, s aztÃ¡n megprÃ³bÃ¡lja kihasznÃ¡lni az Ã©jszakÃ¡t, hogy kis tÃ¡volsÃ¡grÃ³l torpedÃ³ival Ã©s 152 mm-es lÃ¶vegeivel ismÃ©t tÃ¡madni kezdje.7 Ã³ra 40 perc volt. A lÃ¶vegek elsÅ‘ sortÃ¼ze Ã³ta mindÃ¶ssze egy Ã³ra 22 perc telt el. E rÃ¶vid idÅ‘ alatt mindkÃ©t oldalon Ã¶sszesen 180 volt az elesettek Ã©s 79 a sÃºlyosan sebesÃ¼ltek szÃ¡ma.

Amikor Harwood parancsot adott a harc fÃ©lbeszakÃ-tÃ¡sÃ¡ra, mÃ©g egyik fÃ©l sem aratott gyÅ‘zelmet, de nem is szenvedett veresÃ©get. Brit rÃ©szrÅ‘l tÃ¡maszpontja felÃ© haladt az Exeter, komoly sÃ©rÃ¼lÃ©seket szenvedett az Ajax, csupÃ¡n az Ach Ãºszta meg kisebb rongÃ¡lÃ³dÃ¡sokkal. El lehetett mondani, hogy ebben a pillanatban mÃ©g mindig Langsdorff Ã¡llt jobban.A Graf Spee szÃ¡mÃ¡ra a legkomolyabb bajt az Exeter 203 mm-es lÃ¶vegeinek kÃ©t talÃ¡lata jelentette, ezek kÃ¶zÃ¼l az egyik Ã¡ttÃ¶rte a pÃ¡ncÃ©lfedÃ©lzetet. Azon a helyen, ahol a grÃ¡nÃ¡t becsapÃ³dott, most tÃ¡tongÃ³ nyÃ-lÃ¡s Ã¡sÃ-tozott a hajÃ³orron tÃ¶bbi tizennyolc talÃ¡latot az Ajax Ã©s az Achilles Ã©rte el.

A zsebcsatahajÃ³n 36 ember halt meg, s Langsdorff lÃ¡thatÃ³an meg volt rendÃ¼lve, amikor tisztjeinek csoportjÃ¡val elhaladt a vitorlavÃ¡szonnal letakart mozdulatlan testek mellett. CsupÃ¡n az a jelentÃ©s vigasztalta, hogy a gÃ©phÃ¡z sÃ©rtetlen maradt, a hajÃ³ tehÃ¡t tovÃ¡bbra is maximÃ¡lis sebessÃ©ggel haladhatott. Az is kedvezÅ‘ hÃ-r volt, hogy egyik nehÃ©zlÃ¶vegbe sem keletkezett kÃ¡r, a hajÃ³ tÅ±zereje tehÃ¡t nem csÃ¶kkent.

Ezzel azonban a jÃ³ hÃ-rek vÃ©get is Ã©rtek. Amikor fÃ©l Ã³ra mÃºlva Langsdorff megbeszÃ©lÃ©sre hÃ-vta Ã¶ssze a tiszteket kiderÃ¼lt, hogy a kÃ¶zvetlen jÃ¶vÅ‘ kilÃ¡tÃ¡sai egyÃ¡ltalÃ¡ban nem rÃ³zsÃ¡sak.MindenekelÅ‘tt az Ã¼zemanyagkÃ©szleteket ke kiegÃ©szÃ-teni. A lÃ¶vegparancsnok jelentette, hogy a harc sorÃ¡n a 280 mm-es grÃ¡nÃ¡tok hatvan szÃ¡zalÃ©kÃ¡t felhasznÃ¡ltÃ¡k. A hajÃ³ tÃ¶rzsÃ©n nÃ©hÃ¡ny csÃºnya lyuk tÃ¡tongott. Langsdorff elkomorult arccal figyelt Ã©s hosszasan gondolkodott. VÃ©gÃ¼l felemelte fejÃ©t, vÃ©gigtekintett tisztjein, s lÃ¡tszÃ³lag nyugodt hangon kÃ¶zÃ¶lte velÃ¼k dÃ¶ntÃ©sÃ©

Uraim - kezdte -, kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ van a sarkunkban. Ez mÃ©g nem lenne tÃºl nagy baj. MÃ©g mindig elÃ©g erÅ‘sek vagyunk ahh hogy leszÃ¡moljunk velÃ¼k. VilÃ¡gos azonban, hogy erre nem nyÃºjtanak nekÃ¼nk alkalmat. Mihelyt rÃ¡juk tÃ¡madunk, kihasznÃ¡ljÃ¡k nagyobb sebessÃ©gÃ¼ket Ã©s visszavonulnak. Ãœzemanyagra van szÃ¼ksÃ©gÃ¼nk, a tÃ¶bb helyen Ã¡tlyuka hajÃ³tÃ¶rzzsel pedig nem indulhatunk el hazafelÃ©. EgyelÅ‘re ez nem lÃ¡tszik tragikusnak, de az Ã©szaki viharokban a hajÃ³ biztos pusztulÃ¡sÃ¡t jelentenÃ©.

Langsdorff Ã-gy folytatta:

150 mÃ©rfÃ¶ldre vagyunk a La PlatÃ¡tÃ³l. Egyetlen kiÃºt marad szÃ¡munkra: befutni egy semleges kikÃ¶tÅ‘be, ott megprÃ³bÃ¡l a legszÃ¼ksÃ©gesebb javÃ-tÃ¡sok elvÃ©gzÃ©sÃ©t Ã©s Ã¼zemanyagot vÃ©telezni. Az adott helyzetben MontevideÃ³t tartom legalkalmasabbnak.

A tisztek hallgattak. TalÃ¡n igaza van a parancsnoknak. Ebben a pillanatban senki sem lÃ¡tott mÃ¡s, reÃ¡lisabb utat a menekÃ¼lÃ©sre. Langsdorff fejbÃ³lintÃ¡ssal lezÃ¡rta azt a megbeszÃ©lÃ©st, amely eldÃ¶ntÃ¶tte a nÃ©met zsebcsatahajÃ³ sor

MikÃ¶zben a GrÃ¡f Spee 22 csomÃ³ sebessÃ©ggel haladt nyugati irÃ¡nyban, a kÃ©t brit kÃ¶nnyÅ±cirkÃ¡lÃ³ figyelmesen kÃ¶vet jobbrÃ³l az Ajax, balrÃ³l az Achilles. Harwood a 600 mÃ©teres hullÃ¡msÃ¡von rendszeresen, minden Ã³rÃ¡ban hÃ-rt adott a nÃ©met hadihajÃ³ helyzetÃ©rÅ‘l, irÃ¡nyÃ¡rÃ³l Ã©s sebessÃ©gÃ©rÅ‘l. Ezzel egyrÃ©szt figyelmeztetni akart minden kereskedelm La Plata-torkolat tÃ©rsÃ©gÃ©ben, hogy kerÃ¼lje el a talÃ¡lkozÃ¡st a nÃ©met pÃ¡ncÃ©loshajÃ³val, mÃ¡srÃ©szt tÃ¡jÃ©koztatta a admiralitÃ¡st. Kilenc Ã³ra kÃ¶rÃ¼l az Ajax fedÃ©lzetÃ©re vette repÃ¼lÅ‘gÃ©pÃ©t. RÃ¶viddel kilenc elÅ‘tt ugyanis a pilÃ³ta megprÃ³bÃ¡lt a GrÃ¡f Spee kÃ¶zelÃ©be kerÃ¼lni, hogy megÃ¡llapÃ-thassa az okozott kÃ¡rok Ã©s sÃ©rÃ¼lÃ©sek mÃ©rtÃ©kÃ© erÅ‘s lÃ©gelhÃ¡rÃ-tÃ³ tÅ±z elÅ±zte. Az Ajax kÃ¶zelÃ©ben szÃ¡llt le a tengerre Ã©s minÃ©l elÅ‘bb fel kellett kerÃ¼lnie a fedÃ©lz hogy ez alatt a Graf Spee ne tehessen szert lÃ©nyeges elÅ‘nyre. A kÃ©t cirkÃ¡lÃ³ hamarosan ismÃ©t az ellensÃ©g nyomÃ¡ban volt.

(rÃ©szlet Milos Hubacek: LÃ¡ngolÃ³ Ã³ceÃ¡n c. kÃ¶nyvÃ©bÅ‘l)